

Beleid van Dr. W.H. van Dobben, voorzitter van de NVR.

Begin oktober 1958 deden de communistische leden van de Nederlandse Vredesraad tijdens een vergadering van het algemeen bestuur het voorstel om onder auspiciën van de NVR een grote openbare bijeenkomst te Amsterdam te organiseren, ten einde de campagne tegen de aanleg van raketbases in Nederland een nieuwe, krachtige impuls te geven.

Zij meenden op die manier in de actie mensen te kunnen trekken, die tot dan toe afzijdig waren gebleven. Om de voorgestelde vergadering ook voor andersdenkenden aantrekkelijk te maken wilden de communisten verschillende vooraanstaande personen buiten de kring van de NVR als sprekers uitnodigen.

Dr.W.H. van Dobben, voorzitter van de NVR, was het met dit plan niet eens. Zijns inziens zou men er nooit in slagen op deze voorwaarden sprekers uit andere organisaties aan te trekken. Met het organiseren van een openbare vergadering ging hij accoord, doch een andere organisatie dan de NVR (bijv. het Haarlemse A.A.A.-comité van De Bock) zou dan officieel als initiator moeten optreden.

Willem Hilbrand van Dobben, dr. in de natuurwetenschappen, is wetenschappelijk ambtenaar te Wageningen. Hij is geen lid van de CPN, doch verleent al jaren medewerking aan de communistische vredesbeweging, waarin hij de functie van voorzitter bekleedt. Politiek is hij zeker niet betrouwbaar, daar hij bereid is gebleken tot vergaande concessies aan de communisten indien hem dat in het kader van zijn "vredeswerk" te pas komt.

Daar zijn voornaamste zorg is de Nederlandse Vredesraad in stand te houden, en tot een invloedrijk orgaan te maken, is hij meer geneigd tot voorzichtig manoeuvreren dan de communisten. Voor deze laatsten is de NVR slechts een mantelorganisatie die een bepaald politiek doel moet dienen: zolang voordat doel gewerkt wordt is de NVR welkom; wordt hij onbruikbaar, dan zal men andere middelen zoeken en de NVR ter zijde schuiven.

Van Dobben's positie is dan ook enigszins moeilijk. Enerzijds kan hij zonder medewerking van de communisten niet goed uit de voeten, anderzijds brengt hij de NVR zonder twijfel in het politieke isolement indien hij de communistische taktiek kritiekloos navolgt.

De terughoudendheid van Van Dobben t.o.v. hun politiek is de communisten natuurlijk niet ontgaan. Nog onlangs hebben zij zijn optreden in de NVR bekritiseerd en zelfs overwogen of niet beter een andere figuur als voorzitter kan worden aangewezen.

Van Dobben besloot dan ook bij de voorbereiding van de openbare vergadering - die als het startsein voor de wintercampagne moet worden gezien - omzichtig te werk te gaan. Ofschoon hij vasthield aan zijn bezwaar de Nederlandse Vredesraad als initiatiefnemer daarvoor te doen optreden, stemde hij er in toe het "Petitiecomité tegen raketbases" (een creatie van de NVR opgericht in het voorjaar van 1958) als zodanig te laten fungeren. Hij wist, dat de communisten daartegen geen bezwaar zouden hebben en dat toch ook bij andere "vredesorganisaties" als het A.A.A.-comité, "Kerk en Vrede", de P.S.P. etc. daarvoor meer welwillendheid zou bestaan dan voor de algemeen als communistisch bekendstaande Vredesraad.

Kennelijk heeft Van Dobben in deze opvatting steun gevonden bij ir. H.J. van Steenis, landelijk voorzitter van de Pacifistisch Socialistische Partij (P.S.P.). De oogmerken van deze PSP'er, die - na een verzoek daartoe - aan de Vredesraad een zekere medewerking t.a.v. de openbare vergadering toezegde, zijn uit de terzake verkregen informaties niet geheel duidelijk geworden.

Het lijkt aannemelijk, dat ir. van Steenis op zijn beurt een grotere bekendheid van de PSP wenselijk achtte en in het voorstel van de Nederlandse Vredesraad een gelegenheid zag om hier en daar contact te leggen.

Op 24 november vond de openbare vergadering plaats onder auspiciën van het "Petitiecomité tegen raketbases" in het gebouw "Krasnapolsky" te Amsterdam. Circa 700 personen woonden

de bijeenkomst bij. Het comité was erin geslaagd de bekende ds. K. Strijd als voorzitter te doen optreden. Enige PSP-hoofdbestuursleden waren aanwezig zoals ir. H.J. van Steenis, landelijk voorzitter van de PSP, de landelijk secretaris van deze organisatie H.J. Lankhorst en M.C.J. Snethlage. Weer vonden besprekingen plaats tussen Van Dobben en Van Steenis. Jhr. G.v. Suchtelen (communistic redacteur van "Vrede", het orgaan van de NVR) zag men praten met Lankhorst.

De sprekers o.w. Van Dobben en A. Homma - ook lid van de NVR - , prof. dr. A.J. Rasker (schrijver van de brochure "Wij kiezen voor het gevaarlijke leven), dr. S.A. Wouthuyzen, dr. A. Romein-Verschoor en mevrouw E. van der Sluis-Fintelman, waren eenstemmig in hun afwijzing van de vestiging van raketbases in Nederland.

De communisten in de Nederlandse Vredesraad, o.m. redacteur Van Suchtelen, wilden de teksten der toespraken uiteraard gaarne voor publicatie in het blad "Vrede" gebruiken. Ook drongen zij er op aan een telegram naar de Nederlandse Regering te zenden, waarin afwijzing van raketbases in Nederland verzocht werd.

Van Dobben, die aanvankelijk tegen beide voorstellen gekant was - o.m. uit vrees de samenwerking met de PSP te verliezen - heeft zich tenslotte genoodzaakt gezien er mede in te stemmen.

Hij is ongetwijfeld ook tot deze concessies gekomen door zijn wens de Nederlandse Vredesraad tot een massa-organisatie te ontwikkelen.

Voor wat betreft de houding van de PSP - die ook elders naar nieuwe aanhang omziet - kan wellicht worden gewezen op het belang van de eerstvolgende Kamerverkiezingen voor deze partij, bij gelegenheid waarvan men enige zetels hoopt te verkrijgen in het Parlement.

Communistische reactie.

Marcus Bakker, lid van het dagelijks bestuur van de CPN- en als zodanig behorende tot de "inner circle" van de partij - heeft aan de vooravond van de bijeenkomst in "Krasnapolsky" de

GEHEIM

lezers van "De Waarheid" en de leden van de CPN opgewekt de vergadering in grote getale te bezoeken ("De Waarheid" van 22 november 1958).

De rol der communisten in het verzet tegen de vestiging van raketbases noemde hij van beslissende betekenis. Immers "de communistische partij staat midden in de massa der werkers en niemand is beter in staat de massa in het optreden tegen het oorlogsgevaar te mobiliseren". De partij is bovendien "de belangrijkste politieke en organisatorische kracht in deze actie".

Deze openlijke verklaring is tevens een instructie. De CPN gaat wel accoord met het optreden van het "Petitiecomité" ten aanzien van deze vergadering, doch slechts onder voorwaarde, dat de "vredespolitiek" van de CPN als beslissend wordt erkend. De communistische werkers in de vredesbeweging dienen daar degelijk rekening mede te houden.

Wellicht is Bakker's toespraak tevens een indirecte kritiek op de gereserveerde houding van Van Dobben op de voorstellen van communistische zijde in de Nederlandse Vredesraad.

17 december 1958

GEHEIM